

VERSLAG

Regio overleg EmissieRegistratie

1 juli 2010, Utrecht

Organisatie en doel

De bijeenkomst was georganiseerd door Rijkswaterstaat Waterdienst en Deltares. De eerste generatie stroomgebiedbeheerplannen zijn eind 2009 afgerond. Voor de volgende generatie Waterplannen en SGBP's zijn er nog tal van zaken te verbeteren, zowel in het proces van informatie uitwisseling als op het gebied van volledigheid en betrouwbaarheid van gegevens.

Het doel van het overleg is om met de EmissieRegistratie-partners en de waterschappen een gezamenlijk verbetertraject in te gaan, waarbij optimaal gebruik wordt gemaakt van de beschikbare informatie, kennis en deskundigheid op het gebied van emissies. Betere kwaliteit gegevens - ook op regionaal niveau - vergroot de kans op het nemen van efficiënte maatregelen in de volgende SGBP's.

Programma

Het programma bestond uit een aantal presentaties met veel ruimte voor discussie. Joost van den Roovaart opende de bijeenkomst met een welkom, een voorstelrondje en een korte introductie. Hij was blij met de grote belangstelling voor het tweede Regio overleg van de EmissieRegistratie. Emissies naar water is duidelijk nog steeds een belangrijk onderwerp. De EmissieRegistratie merkt ook dat de vraag naar regionale gegevens steeds groter wordt. Ook de vraag om informatie over de betrouwbaarheid van de cijfers staat nog steeds. Aan het in beeld brengen van de betrouwbaarheid wordt momenteel gewerkt (STOWA project, trekker Hella Pomarius).

De presentaties van het Regio overleg zijn bijgesloten, hieronder zijn de belangrijkste discussiepunten van elke presentatie gegeven.

1. Emissiebeheerplan Rijnland (2010-2015), Harm Gerrits

Harm ging in op de redenen die Rijnland had om een Emissiebeheerplan (EBP) te schrijven, hoe dat plan tot stand kwam en wat er in staat. De analyse die aan het EBP vooraf ging, liet zien dat er de afgelopen jaren veel emissie reductie bereikt is in de afvalwaterketen. Het zijn vooral de nutriënten en bestrijdingsmiddelen die nog steeds voor problemen zorgen en de landbouw blijft een weerbarstige bron van deze stoffen. De focus in het plan ligt daarom bij de landbouw.

Voor Rijnland blijkt het EBP erg nuttig te zijn omdat het de verschillende mensen die zich met emissies bezig houden verbindt. Het EBP geeft focus voor de verschillende afdelingen en coördineert op die manier het emissiebeheer. Voor vergunningverlening betekent dit bijvoorbeeld dat er alleen maatwerk (aangescherpte vergunningen) wordt geleverd voor die wateren die speciale bescherming nodig hebben.

In de emissie analyse is de EmissieRegistratie gebruikt. In grote lijnen waren de cijfers bruikbaar en kwamen overeen met eigen inschattingen. De emissie vanuit het bollengebied bij de duinen moest echter sterk aangepast worden. De huidige EmissieRegistratie geeft geen voldoende beeld op deze schaal en voor deze speciale situatie.

Verlies je niet in details had Harm nog als laatste tip voor andere waterschappers die een EBP willen opstellen. Gebruik de EmissieRegistratie voor de eerste bron analyse en ga dan verder aanvullen voor de probleemstoffen en grootste bronnen.

2. Regionalisatie van emissies, Romuald ten Molder en Jan Hulskotte

Romuald liet zien hoe de nationale emissiecijfers geregionaliseerd worden binnen de EmissieRegistratie. Voor punt bronnen zijn x,y coördinaten bekend. Bij modelberekeningen van diffuse bronnen is de uitput geregionaliseerd (bv., uit-en afspoeling landbouw, landbouw bestrijdingsmiddelen of atmosferische depositie). Voor andere diffuse bronnen worden kaarten met proxy's gebruikt zoals vaar-en voertuigkilometers, bevolkingsdichtheden etc.

Een paar lastige problemen met de regionalisatie zijn: de verdelingen van de landbouwemissies (STONE levert minimaal 50 km² en afwateringseenheden zijn kleiner), de rioleringskaart is verouderd (laatste update van 2003) en atmosferische depositie (onvoldoende gegevens vanuit West Europa voor model input).

Ondanks deze problemen oppert Roelof Veeningen dat gebruik van de geregionaliseerde gegevens wel nuttig is voor een eerste indicatie van de belasting waarna je de monitoring kan aanscherpen.

Han Kessels kaart een ander probleem aan met modelresultaten. Modellen gaan uit van gebruik volgens de regels en berekenen de routes die daarbij horen. Toch worden landbouwbestrijdingsmiddelen ook in effluenten aangetroffen en het is onduidelijk waar deze vandaan komen (bv isoproturon). Mogelijke bronnen: illegaal gebruik (te denken aan weed teelt), spoelen van apparatuur, vervanging van diuron.

Jan Hulskotte hield een betoog om extra informatie te leveren over de berekeningen zodat de regionale beheerders zelf hun emissies kunnen aanpassen met behulp van de gebiedskennis. Zo kan informatie over de locator (bv oeverlengte, aantal ligplaatsen of vaartuigen per km) en emissie per locator een beheerder behulpzaam zijn om de emissies per gebied nauwkeuriger te berekenen. Hij kan dan emissies berekenen met de juiste gebiedsdata en de emissiefactor eventueel aanpassen op basis van metingen.

Door de aanwezigen wordt het leveren van locatoren en een emissiefactor per locator gezien als een zeer bruikbare en nuttige toevoeging aan de EmissieRegistratie. Niet alleen kan je op deze wijze de regionale emissiecijfers verbeteren, je kan ook de bruikbaarheid checken van de emissie cijfers. Verbeteringen die met de locatoren in de toekomst gedaan zullen worden, moeten dan ook weer teruggemeld worden aan de EmissieRegistratie. Zo ontstaat een wisselwerking en kunnen signalen vanuit de regio aanleiding zijn om nationale cijfers te verbeteren.

Beschikbaar stellen van locatoren heeft nog een andere toegevoegde waarde; het levert de beheerder ook nuttige gebiedsinformatie op gebaseerd op landelijk beschikbare data. Zo heeft Rijnland bijvoorbeeld zelf geen informatie over het aantal recreatievaartuigen.

Hoe ingrijpend en dus hoe kostbaar, de toevoeging van locatoren en emissiefactoren per locator is, is niet makkelijk in te schatten. We spreken af dat we gaan uitzoeken hoeveel werk dit met zich meebrengt.

Roelof Veeningen benadrukt nog een keer dat (emisie)cijfers voor het waterschap een belangrijk communicatieve functie hebben; cijfers worden gebruikt in het overleg met de sectoren. Als de cijfers inderdaad gebruik maken van de gebiedsdata komen ze alleen maar betrouwbaarder en overtuigender over.

Om de rioleringsgegevens te verbeteren liggen er mogelijkheden bij: de optimalisatie studies die waterschappen i.s.m. gemeenten uitvoeren, rioleringsbeheerssystemen, en de benchmark van Rioned.

3. Bijdrage LEI aan monitoring mestbeleid KRW. Harry Luesink en Joan Reijs

Harry geeft een heldere uitleg van het complexe model MAMBO (Mineralen en Ammoniak Model voor Beleidsondersteuning). MAMBO levert regionale bemestingsgegevens die gebruikt worden voor het bepalen van landelijke ammoniakemissies en monitoren van meststromen op bedrijfsniveau. Ook worden de resultaten van MAMBO gebruikt als input voor STONE om uit- en afspoeling naar water te berekenen.

Effecten van maatregelen kun je ook in de resultaten van MAMBO terugzien, zie de kaartjes bodemoverschotten. Je hebt dan echter nog niet de belasting op het water. De regionale gegevens van MAMBO zijn bij het LEI op te vragen. Nationale cijfers over de mineralenbalans zijn via <http://www.lei.wur.nl> te vinden.

Harry geeft aan dat MAMBO nog steeds elk jaar gedraaid gaat worden ten behoeve het monitoren van de mestmarkt. Dit is goed nieuws voor de beschikbaarheid van jaarlijkse nieuwe input voor STONE. In de taakgroep landbouw en landgebruik van de EmissieRegistratie was namelijk het beeld ontstaan dat door het nieuwe model NEMA voor ammoniakemissie, MAMBO niet meer elk jaar gedraaid gaat worden.

4. European Pollutant Release and Transfer Register (E-PRTR) - Gevolgen van deze nieuwe EU wetgeving. Sacha de Rijk

Vanwege de uitgebreide discussie na en tijdens de eerste vier presentaties was er niet veel tijd meer voor deze presentatie. Op basis van het rapport van Nanette van Duijnhoven legt Sacha heel kort de belangrijkste consequenties uit van deze nieuwe wetgeving. Bedrijven rapporteren vanaf 2007 volgens de nieuwe Europese Verordening E-PRTR. Op dit moment rapporteren de bedrijven nog veelal onder de drempelwaarde en zolang dat zo is, is de E-PRTR een redelijk alternatief voor de 'oude' methode van de CIW enquête. Indien de bedrijven alleen boven de drempelwaarde gaan rapporteren, verliezen we een deel van de directe bedrijfsemisies op rijkswateren en alle op de regionale wateren. Ook heel veel indirecte lozingen zullen we kwijt raken.

Bij rapportage boven de drempelwaarde zal - op papier – een dalende trend in de bedrijfsemisies optreden. Bovendien zullen de gegevens over de bedrijfsemisies dan onvoldoende zijn om de significante belastingen voor KRW waterlichamen in beeld te brengen.

Uit het publiek komt het signaal dat het belangrijk is dat het bevoegd gezag blijft vragen om ook beneden de drempelwaarde te rapporteren.

5. Verbetering emissiecijfers effluent - Sacha de Rijk

Ook voor deze presentatie was nauwelijks tijd. Sacha heeft kort de Watson database toegelicht; een database met meetgegevens van influenten en effluënten zoals die in de afgelopen jaren zijn gemeten en verzameld. De database is door de Waterdienst opgezet maar wordt nu niet meer beheerd of gebruikt. Om de effluent vrachten te gaan bepalen denkt de EmissieRegistratie er aan om deze meetgegevens te gaan gebruiken. Het gaat niet om de nutriënten of de metalen maar eerder om prioritair (gevaarlijke) stoffen, bestrijdingsmiddelen of geneesmiddelen. Van deze stoffen zijn de huidige schattingen in de EmissieRegistratie of niet aanwezig of van een lage betrouwbaarheid. Eerste actie zal worden om de Watson database te checken, verbeteren en aanvullen.

De aanwezigen denken dat het gebruik van de meetgegevens de moeite waard is om nieuwe schattingen te maken voor sommige stoffen en andere te valideren. Bovendien denkt men dat de verzameling van meetgegevens zeer waardevol is en zeker onderhouden moet worden. Gedacht wordt aan STOWA of het Informatiehuis water als beheerder.

Afspraken en vervolg

- Verslag en presentaties worden beschikbaar gemaakt op de site van de EmissieRegistratie. Aan de genodigden van de bijeenkomst wordt een mailtje gestuurd met een link.
- Deltares gaat diverse mogelijkheden na om de informatie over het rioleringsnet te verbeteren; uitgezocht wordt of er mogelijkheden liggen bij de benchmark van ROINED, de optimalisatie studie die de waterschappen uitvoeren of bij de rioleringsbeheersystemen. Indien blijkt dat er verbeteringen mogelijk zijn dan wordt dit opgenomen in het werkplan van de EmissieRegistratie als verbeterpunt.
- Het leveren van locatoren en emissiefactoren/locator lijkt een goed verbeterpunt. Deltares gaat i.s.m. TNO en RIVM uitzoeken of dit technische mogelijk is en wat het dan gaat kosten. Indien haalbaar dan wordt het opgenomen in het werkplan van de EmissieRegistratie als verbeterpunt.
- Afstemming MAMBO en STONE blijft een aandachtspunt in de Taakgroep landbouw en landgebruik van de EmissieRegistratie.
- Regionale bemestingscijfers zijn opvraagbaar bij het LEI, contactpersoon Harry Luesink (Harry.Luesink@wur.nl).
- Deltares gaat uitzoeken of de gegevens over gebruik van gewasbeschermingsmiddelen van het LEI ook gebruikt kunnen worden voor de EmissieRegistratie.
- Bij bevoegd gezag moet aangedrongen worden om ook de bedrijfsemissies onder de drempelwaarde te blijven rapporteren. Alleen zo kan verlies van informatie over bedrijfsemissies voorkomen worden.
- De Watson database wordt gebruikt om de effluent vrachten te verbeteren. Ook zal gekeken worden naar de aanwezigheid van landbouwbestrijdingsmiddelen in effluenten.
- Behoud van de Watson database wordt belangrijk gevonden. In overleg met DGW en de Waterdienst zal gekeken waar dit kan (mogelijkheden: STOWA, Informatiehuis water)
- Volgend Regio overleg wordt gepland in het najaar van 2010, datum is nog niet bekend. Suggesties voor onderwerpen die je wil opvoeren of is er een presentatie die je wil geven, dan kan je dat mailen aan sacha.derijk@deltares.nl

Deelnemers

Kees Baas	Centraal Bureau voor de Statistiek
Carlijn Bak	Deltares
Bert Bellert	RWS Waterdienst
Rob van den Boomen	Witteveen en Bos
Theo Cuijpers	Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard
Harm Gerrits	Hoogheemraadschap van Rijnland
Wim Hegeman	Hegeman Water Expertise
Mattijs Hehenkamp	Grontmij
Jan Hulskotte	TNO
Han Kessels	Waterschap Roer en Overmaas
Harry Luesink	LEI Wageningen UR
Romuald ten Molder	RIVM Emissieregistratie
Pieter van der Most	UNITAR (ER gepensioneerd)
Joan Reijs	LEI Wageningen UR
Sacha de Rijk	Deltares
Joost van den Roovaart	Deltares
Bas Spanjers	De Stichtse Rijnlanden
Roelof Veeningen	Wetterskip Fryslân
Lideke Vergouwen	Grontmij